

Британски грађани су на историјском референдуму изгласали излазак из ЕУ. Први пут од стварања овог блока средином педесетих година прошлог вијека он је на прагу губитка једне чланице. Референдум ће изазвати ланчану реакцију која ће се осјетити широм свијета, а Велику Британију и ЕУ очекује дуг период несигурности, који ће фундаментално промијенити будућност Европе.

STRATFOR

Како вријеме буде одмицало, тако ће последице референдума бити јасније. У самом старту, резултат се негативно одразио на берзе. Фунта је забиљежила највећи пад у односу на долар у посљедњих 45 година. Ван Велике Британије цијене такође падају, а берзе ће одреаговати тако што ће новац пребацити у "рајеве" попут јапанског јена и злата. У зависности од озбиљности ситуације и негативне реакције, Европска централна банка (ЕЦБ) и Банка Енглеске ће морати да активирају ургентне споразуме, као што је операција замјене између фунте и евра, како би се обезбиједила ликвидност банака. Велика Британија сада има веће шансе за рецесију, што ће Банку Енглеске довести у безизлазну ситуацију - смањење каматне стопе у покушају ублажавања ризика од рецесије би нанијело додатну штету фунти, што ће изазвати забринутост од могуће инфлације, а с друге стране подизање стопе како би била спасена фунта ће угушити раст.

Дакле, наредни дани биће обиљежени неизвјесношћу, која ће утицати на доношење финансијских и економских одлука инвеститора широм свијета. Инвеститори ће се вјероватно одлучити за сигурна мјеста попут Њемачке и земаља на периферији еврозоне. ЕЦБ је обећао да ће учинити све како би заштитио еврозону.

Са политичког становишта референдум ће довести до оставке британског премијера Дејвида Камерона, који се снажно залагао за останак земље у ЕУ. С обзиром на подијељеност и фракције унутар његове Конзервативне партије (чак пола чланства је било за излазак из ЕУ), не могу се искључити ни нови избори прије краја године.

Референдум ће свакако обновити захтјев Шкотске за независношћу, а нешто слично би се могло десити и у Сјеверној Ирској.

Референдум није законски обавезујући, што значи да би британски парламент технички могао да одлучи да не поштује његове резултате, иако би то значило игнорисање воље народа, јер је гласало чак 33 милиона Британаца. Еволуција и даљи развој политичких догађаја у Великој Британији ће одредити моменат почетка преговора између Лондона и Брисела. Према ЕУ споразуму, земље које желе да напусте блок морају формално обавијестити Брисел о својим намјерама, али тачан моменат објаве је нешто о чему одлучује свака земља посебно. Формална објава напуштања ЕУ ће покренути двогодишњи период преговора, током којих ће Велика Британија и остале чланице одредити услове изласка и израдити оквир нових односа. Треба имати на уму да док се одржавају преговори, Велика Британија ће и даље бити пуноправна чланица ЕУ. Споразуми о слободном протоку робе, услуга, капитала и људи ће остати непромијењени до средине 2018. године. Сваки од споразума између Лондона и Брисела мораће ратификовати све чланица ЕУ, Европски парламент и Парламент Велике Британије. То ће пролонгирати процес изласка.

Велика Британија ће настојати да задржи приступ заједничком тржишту ЕУ, јер се 45 одсто британских производа извози у ЕУ, а 53 одсто увоза долази из ЕУ. О трговинском споразуму се мора опсежно преговарати, јер ће приступ Британије заједничком тржишту бити одређен њеном спремношћу да се сагласи са регулативама ЕУ. Оног момента када нормативи ЕУ не буду на снази, британски парламент ће морати да измијени или укине све законе који су тренутно важећи. Такође, Брисел и Лондон ће морати да преговарају о статусу грађана ЕУ који живе у Великој Британији и о статусу британских грађана који живе у ЕУ.

Лидери ЕУ ће у наредним данима изаћи пред јавност са изјавама о будућности ЕУ и послати поруке јединства, те представити излазак Велике Британије као шансу за наставак интеграције континента. Међутим, чињеница је да је британски референдум најдраматичнији догађај у дугом процесу политичке фрагментације ЕУ. Партије које су познате по евроскептицизму широм Европе ослањаће се на Велику Британију као примјер који треба слиједити, али у зависности од тежине економске ситуације у Британији, сачекаће да изађу са сличним приједлозима. Једна од најкритичнијих земаља у том смислу је Француска, гдје се наредне године одржавају избори, а гдје Национални фронт већ позива на сличан референдум.

Када је ријеч о далекосежним посљедицама, онда ће британски референдум утицати и на геополитику. ЕУ ће без Велике Британије остати без либералне, тржишно оријентисане чланице, што ће неминовно довести до промјене у односу снага унутар самог блока. Промјене снага ће вјероватно довести до тензија између сјеверне и јужне Европе, које се већ дуже вријеме не слажу у вези са бројним питањима попут Шенгенског споразума и руковођења еврозоном. ЕУ ће без Велике Британије бити мање релевантна на међународном нивоу, јер блок губи чланицу која је била истински присутна у цијелом свијету, било да је ријеч о војном, дипломатском или економском плану.

(www.stratfor.com/analysis/what-expect-after-brexit)

(Стратфор)